

Postanowienie z dnia 19 kwietnia 2006 r.

I PO 1/06

Przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, właściwy do rozpoznania skargi o wznowienie postępowania w razie oparcia jej na podstawie nieważności (art. 401 k.p.c.), należy rozumieć sąd orzekający w instancji, w której postępowanie było dotknięte nieważnością, a gdy nieważnością było dotknięte postępowanie w więcej niż jednej instancji - sąd wyższej instancji (art. 405 k.p.c.).

Sędzia SN Katarzyna Gonera.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 19 kwietnia 2006 r. sprawy z powództwa Andrzeja O. przeciwko Kopalni Węgla Kamiennego „B.” w R. o przywrócenie do pracy, na skutek skargi powoda o wznowienie postępowania w sprawie [...] Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Bełchatowie.

p r z e k a z a ł skargę o wznowienie postępowania do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie.

U z a s a d n i e

Powód Andrzej O. skierował do Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Bełchatowie skargę o wznowienie postępowania w sprawie [...] tego Sądu. Jako podstawę skargi wskazał art. 401 k.p.c. oraz art. 403 k.p.c. w związku z art. 404 k.p.c. Pismo nazwane skargą o wznowienie postępowania nosi datę 13 listopada 2005 r.

Sąd Rejonowy w Bełchatowie - Sąd Pracy postanowieniem z 28 grudnia 2005 r. stwierdził swoją „niewłaściwość rzeczową” i na podstawie art. 200 § 1 k.p.c. w związku z art. 405 k.p.c. i art. 412 § 4 k.p.c. przekazał sprawę Sądowi Najwyższemu - Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych jako właściwemu rzeczowo do jej rozpoznania. Postanowienie o przekazaniu nie zawiera uzasadnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ponieważ postanowienie Sądu Rejonowego o przekazaniu sprawy do rozpoznania Sądowi Najwyższemu nie zawiera uzasadnienia, nie wiadomo, jakimi względami kierował się Sąd Rejonowy stwierdzając, że do rozpoznania skargi o wznowienie postępowania w sprawie [...] Sądu Rejonowego w Bełchatowie właściwy jest Sąd Najwyższy.

Przekazanie nastąpiło na podstawie art. 200 § 1 k.p.c. w związku z art. 405 k.p.c., analizę powstałej sytuacji należy zatem rozpocząć od wykładni art. 405 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności oraz na podstawie przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej; do wznowienia postępowania na innej podstawie właściwy jest sąd, który ostatnio orzekł co do istoty sprawy. Przepis art. 405 k.p.c. określa przede wszystkim właściwość rzeczową sądu do wznowienia postępowania. Podstawy wyznaczenia właściwości sądu uzależnione są od podstaw, na których oparta jest skarga o wznowienie postępowania.

W skardze o wznowienie postępowania wniesionej do Sądu Rejonowego jako podstawę wznowienia powód wskazał dwa przepisy - art. 401 k.p.c., dotyczący wznowienia postępowania z przyczyn nieważności, oraz art. 403 k.p.c., dotyczący wznowienia postępowania z tzw. właściwych przyczyn restytucyjnych.

Przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie (właściwy w razie oparcia skargi o wznowienie na podstawie nieważności postępowania - art. 401 k.p.c.), należy rozumieć sąd orzekający w instancji, w której postępowanie było dotknięte nieważnością (jeżeli nieważność odnosi się do postępowania tylko w jednej instancji), jeżeli nieważnością było dotknięte postępowanie w więcej niż jednej instancji, właściwy jest sąd wyższej instancji.

Z kolei w razie wznowienia postępowania z przyczyn restytucyjnych (art. 403 k.p.c.) właściwy jest sąd orzekający ostatnio co do istoty sprawy. W pierwszej instancji sądowym orzeczeniem co do istoty sprawy jest każdy wyrok - czy to oddalający, czy to uwzględniający powództwo w całości lub części.

Do niedawna - przede wszystkim w odniesieniu do orzeczeń sądu drugiej instancji wydanych jeszcze w systemie rewizyjnym, a to w tym systemie orzekał w sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania, Sąd Wojewódzki w Łodzi - przyjmowano, że charakter orzeczenia co do istoty sprawy w drugiej instancji ma jedynie wyrok reformatoryjny, to jest wyrok zmieniający zaskarżony wyrok sądu

pierwszej instancji i orzekający co do istoty sprawy. Takich wyroków w systemie rewizyjnym było niewiele. Jednocześnie przyjmowano, że wyrok oddalający rewizję nie jest wyrokiem co do istoty sprawy. Do wznowienia postępowania z przyczyn restytucyjnych właściwy był sąd pierwszej instancji, gdy wniesione od jego orzeczenia środki odwoławcze zostały oddalone (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1999 r., II UKN 417/98, OSNAPiUS 2000 nr 6, poz. 254). W sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania, został wydany wyrok oddalający rewizję, a zatem - zgodnie z ówczesnym orzecznictwem Sądu Najwyższego dotyczącym jeszcze rewizji - Sąd Wojewódzki w Łodzi nie orzekał co do istoty sprawy.

Już w odniesieniu do systemu apelacyjnego Sąd Najwyższy odszedł od poprzednio dominującej linii orzecznictwa przyjmując, że orzeczenie sądu drugiej instancji oddalające apelację jest orzeczeniem co do istoty sprawy (por. postanowienie SN z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CZP 11/04, OSNC 2004 nr 12, poz. 206; uchwała SN z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 77/04, Monitor Prawniczy 2005 nr 3, poz. 166). Przyjęcie tego poglądu oznacza, że do wznowienia postępowania z właściwych przyczyn restytucyjnych sąd drugiej instancji byłby właściwy w razie wydania wyroku reformatoryjnego oraz w razie oddalenia apelacji.

W odniesieniu do obydwu systemów środków odwoławczych - zarówno systemu rewizyjnego, jak i systemu apelacyjnego - w orzecznictwie zgodnie przyjmowało i przyjmuje się, że orzeczeniem co do istoty sprawy nie jest wyrok Sądu Najwyższego oddalający kasację. Przy oparciu skargi o wznowienie postępowania na właściwych przyczynach restytucyjnych (art. 403 k.p.c.) Sąd Najwyższy nie jest zatem właściwy do jej rozpoznania, jeżeli wydał orzeczenie oddalające kasację. Powyższe zasady należy mieć na względzie przy ocenie, który sąd jest właściwy do rozpoznania skargi powoda o wznowienie postępowania wniesionej 13 listopada 2005 r..

Z lakonicznego uzasadnienia skargi o wznowienie postępowania nie wynika, z jakich okoliczności faktycznych powód wyprowadza twierdzenie o nieważności postępowania (tak należy rozumieć powołanie jako podstawy wznowienia art. 401 k.p.c.) oraz na czym miało polegać przestępstwo, z powodu którego domaga się wznowienia (tak należy rozumieć powołanie jako podstawy wznowienia art. 403 k.p.c. w związku z art. 404 k.p.c.). Z uzasadnienia skargi o wznowienie postępowania nie wynika też, czy zarzut dotyczący nieważności postępowania odnosi się do postę-

powania przed Sądem pierwszej instancji, czy też do postępowania przed innymi sądami (w szczególności Sądem drugiej instancji i Sądem Najwyższym).

Dla przyjęcia właściwości jednego z sądów orzekających w sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania, konieczne jest przede wszystkim ustalenie, z jakich okoliczności powód wyprowadza twierdzenie o nieważności postępowania.

Zgodnie z art. 409 k.p.c., skarga o wznowienie postępowania powinna czynić zadość warunkom pozwu oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, podstawę wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia.

Jest wątpliwe, czy skarga o wznowienie postępowania wniesiona przez powoda 13 listopada 2005 r. spełnia te wymagania. A nawet jest całkiem pewne, że wymagań tych nie spełnia. Jednak uzupełnienie jej braków formalnych - w trybie art. 130 k.p.c. pod rygorem zwrotu skargi, ewentualnie w trybie przewidzianym w art. 467 § 2 i § 3 k.p.c. w związku z art. 468 k.p.c. - nie należy do Sądu Najwyższego, a odbyć się powinno przed ewentualnym przekazaniem skargi o wznowienie postępowania Sądowi Najwyższemu lub innemu sądowi na podstawie art. 405 k.p.c.

Uzupełnienie braków formalnych skargi o wznowienie postępowania powinno dać odpowiedź na pytanie o podstawy jej wniesienia i ich uzasadnienie oraz o zachowanie terminu do jej wniesienia. Ta ostatnia kwestia może być prawnie doniosła w świetle treści art. 408 k.p.c., zważywszy że wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Bełchatowie [...], został wydany 3 kwietnia 1996 r. [...], oddalający rewizję, został wydany 17 marca 1997 r., a wyrok Sądu Najwyższego [...] oddalający kasację, 5 września 1997 r. Tymczasem skargę o wznowienie postępowania wniesiono 13 listopada 2005 r.

Sąd Najwyższy nie znalazł w treści skargi o wznowienie postępowania jakichkolwiek przesłanek do przyjęcia swojej właściwości do rozpoznania skargi - czy to z przyczyn nieważności, czy to z właściwych przyczyn restytucyjnych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 405 k.p.c. w związku z art. 200 § 1 k.p.c. przekazał skargę o wznowienie postępowania do tego Sądu Rejonowego, do którego skierował ją sam powód.

=====